ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ · ԹԻՒ 6—55

11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1853

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՕԳՈՒՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս համար 100 ղուռուշ, դուրսերուն համար 120 ղուռուշ։
Վեցամսեայ „ „ 55 „ 65 „
Մէկ ծանուցումը տողին 40 փարայ է։
Երկու „ մէկ ամիսը „ 50 „ „
Չորս „ „ „ „ 60 „ „
Սորագրութիւնները կանխիկ են։
Սորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին և 16 ին կը սկսին։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն համար ծախքը մեր վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն, խմբագրին անվամբ ուղղուի, և ասոնց համար ծախքը իրեն կողին վրայ է։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բաժանդրական ընկերութիւն մը։ – Սեբաստիոյ Սենեքերիմեան Ընկերութեան վրայօք տեղեկութիւն մը։ – Զմիւռնիայէն գրուած նամակ մը։ – Սուրբ Սահակեան վարժարանին մէկ յայտարարութիւնը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտօնարաշխութիւնք։ – Գարատաղի պատերազմին վրայօք տուտ համառօտներ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԼԼԻԱ։ Կայսր ատենութեանը վրայօք Եւրոպայի լրագրաց կարծիքը։ – Նոր կայսերուհոյն գրած նամակը Փարիզի քաղաքական ատենին։

ԱՍՊԱՆԻԱ։ Զբաց թիւը եւլլնելու կարգադրութիւններ։ – Գերեցաց առուծախքը ընելու ջանք։ – Բեաքլիֆի դիրակումին վրայօք լուր մը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Բրուսիոյ ազգութեան պաշտօնեից նախագահին մէկ նամակը։ – Փոխառութիւն։

ՍՊԱՆԻԱ։ Լրագրաց դէմ խստութիւն։ – Կառավարութեան դէմ սիալ կամ սուտ լուրեր հրատարակողները զսպելու համար դաւառաց կուսակալներուն պատուէր։

ԻՏԱԼԻԱ։ Գերեցաց առուծախքը ընելու օրինաց վրայ յաւելուած։

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆ։ Պիրմանիներուն ձեռքէն ազատած Բէկոի դաւառը Ընդվզոյ տերութեան խառնելու որոշում։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Օսմանեան ազգութեան Պէրիքջոյի հետ ըրած առեւտրոյն վճռակարգութիւնը։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հարանցաւ աղջկան մը օձէրը կամ
Տեսակն կառավարութեան վրայօք խրատներ։

ԱՕԳՈՒՅԻՆ

Օրինաւոր ընկերութեանց ձեռքով յառաջ եկած բարոյական և նիւթական օգուտներուն վրայ շատ անգամ լրագրաց մէջ խօսած ըլլալով, մեծ ուրախութիւն մը կ'զգանք սրտերնուս մէջ երբոր կը տեսնենք, որ այս տեսակ ձեռնարկութիւններուն յարգը և պէտքը օր աւուր ազգերնուս մէջ աւելի կը ճանչցուի։

Վանայ Աբծրունեաց ընկերութեան ազգասէր անդամները, որ իրենց երկրին բարոյական զարգացմանը համար քանի մը տարի է՝ ի վեր անխոնջ ջանիւ կ'աշխատին դպրոցներ բանալով և եղածները բարեկարգելով, այս օրերս ուրիշ կերպ բարեացաւիթ գործի մը ձեռք զարկին. որուն հետեւանքը շատ մեծ պիտի ըլլայ իրենց երկրին բարօրութեանը համար, թէ որ նոյն փութով և խոհեմութեամբ ուրով սկսան, գլուխ հանելու աշխատին։

Այս բարեխորհուրդ անձինքը տեսնելով իրենց ժողովրդեան դժբաղդ վիճակը, որ տպրուստ և հայ ճարելու համար՝ հայրենիք, ծնողք, կին, զաւակ, ընտանիք տարիներով կը թողուն և աստանդական պանդխտութեամբ օտար երկիրներու մէջ թափառելով թշուառ կեանք մը կ'անցուցնեն. որուն տխուր նկարագիրը և ցաւալի հետեւանքները ամեն օր աչքնուս առջեւ տեսնելով, երեւակայելու պէտք չունինք։

Այս խեղճութիւնները տեսնելով, կ'ըսենք, մէջերնին խորհուրդ ըրին, որ Վանայ երկրին մէջ երկրագործութիւնն ու արուեստները ծաղկեցնելու միտք տանին, որպէս զի իրենց հայրենակիցները բուն իրենց երկրին մէջ ապրուստ գտնելով, պանդխտութեամբ իրենց կեանքը մաշեցնելու չի ստիպուին։ Այս նպատակին հասնելու համար ամեն հարկաւոր և միանգամայն հնարաւոր միջոցներուն վրայ երկար խորհրդակցելէն ետեւ, բաժանորդական ընկերութիւն մը հիմնեցին և որոշեցին ամեն բանէ առաջ մետաքսի և աֆիոնի մշակութիւնը իրենց երկրին մէջ ծաղկեցնելու հոգ տանիլ, և եւ թէ հետ զգեստ ուրիշ օգտակար և շահաբեր վաստակներու ձեռնամուխ ըլլալ։

Ընկերութեան դրամագլուխը առաջուցմէ որոշուած գումար մը չէ. պակաս ընկերագրելոց թիւը կարելի եղածին չափ շատ և ամեն վիճակի ու աստիճանի դիւրամատոյց ըլլալու համար, ամեն մէկ բաժինը 250 ղուռուշ սահմանած են այն պայմանաւ, որ ամեն ստորագրուող իւրաքանչիւր բաժնին համեմատ շահուցը մասնակից ըլլայ։

Ստորագրութեան տեղին է Մահմուտ փաշա մեծ Եըլըսրդ խանը Խալճեան յարգի Մարտիրոս աղային սենեակը, որ ընկերութեան գանձապետն է։

Ահաւասիկ ընկերութեան այժմեան վիճակը և մինչեւ հիմա ստորագրուող բաժանորդաց անուանքը։

Բաժանորդք	Ղուռուշ	Բաժին
Հայրապետ աղա Սարգսեան	5,000	20
Աբծրունեաց ընկերութիւն Վանայ դպրատանց եկամտիցը համար, ի ձեռն մահտեսի Շարան աղայի վերատեսչի	5,000	20
Մարտիրոս աղա Խալճեան գանձապետ ընկերութիւն .	4,000	16
Մահտեսի Սկրտիչ աղա Սուուաճատուրեան . .	2,500	10
Մահտեսի Կարապետ աղա Սուուաճատուրեան . .	2,500	10
Մահտեսի Աբեսիս աղա Կարագանեան	2,500	10
Մահտեսի Գրիգոր աղա Աշէմեանց	2,500	10
Մահտեսի Օսեփ աղա Թէոլէմէզեանց . . .	2,000	8
Մահտեսի Յոհաննէս աղա Զարկասրբեան	1,500	6
Խաչատուր աղա Աշէմ Խաչօեանց	1,250	5
Մահտեսի Յակոբ աղա Աղանիկեանց	1,250	5
	30,000	120

Ընկերութեան նկարագիրը և վիճակը այսչափ մը հասկցնելէն ետեւ, չենք յուսար, որ մէկը կարենայ՝ անոր նպատակին ազնուութիւնը և գերազանց օգուտները երկմտութեան տակ ձգելու։

Բայց որովհետեւ այս կերպ ձեռնարկութեանց յարգը՝ իրենց յաջողութեան պայմաններէն կախում ունի, և այս պայմանները որչափ հնարաւոր, պարզ և դիւրին ըլլան, այնչափ աւելի վստահութիւն կ'ազդեն, ուստի պարաք կը համարինք մեզի՝ այս ընկերութեան յաջողելուն յոյս տուող քանի մը գլխաւոր հանգամանքները համառօտիւ մը հոս բացատրել։

Այս հանգամանքներն են՝

Ա. Երկրին բնական յարմարութիւնը։ Ինդարձակ և արգաւանդ հող, գերազանց օդ, առատ և պատուական ջուր, բնութեան այս երեք ձիրքերը Վանայ գաւառին նշանաւոր յատկութիւններն են։ Դարձեալ դիրքին կողմանէ՝ Պարսկաստանի, Ռուսաց և Ասորեստանի սահմանակից և դրացի ըլլալով, իր բերքերը վաճառելու ամենեւին դժուարութիւն չի քաշեր։

Բ. Մետաքսի ու աֆիոնի մշակութեան կատարեալ յաջողութիւնը այս երկրին մէջ, որն որ ընկերութիւնը արդէն փորձեց ու տեսաւ։

Մետաքսը, ինչպէս յայտնի է, այս օրուան օրս բոլոր աշխարհի վաճառականութեան գլխաւոր նիւթերէն և մանաւորապէս Տաճկաստանի առաջին բերքերէն մէկն է, որ քանի մը դաւառներու ամբաւ հարստութեան աղբիւր մը եղած է։

Խելքը գլուխը, ուշիմ և հոգածու մարդ մը մետաքս չենելու զբաղելով, հարիւրին 20 կամ մէկ հօխային 60 ղուռուշ կրնայ շահիլ ամեն ծախքերը հանելէն ետեւ։

Նմանապէս աֆիոնը, որ Տաճկաստանէն և Ինդկաստանէն կ'ելլէ, բայց ամենէն ընտիր տեսակը և առուտուրի մէջ աւելի փնտռուածը Տաճկաստանինն է, այս ալ վաճառականութիւն գլխաւոր նիւթ մընէ Եւրոպայի հետ, ոչ միայն բժշկութեան մէջ յաճախ գործածուելովը, այլ մանաւանդ Չինաստան տարուելուն համար, ուր կենայ ամենահարկաւոր պիտոյից կարգ անցած է. քանզի Չինաստանցիք աֆիոնը գինիի և ծխախոտի տեղ միանգամայն կը գործածեն, երկուքին ալ թմրեցուցիչ զօրութիւնը մէկէն ունենալովը, թէպէտ աւելի ազգու և աւելի ճնաակար կերպով։

Գ. Ինակչայ ժրութիւնն ու աշխատութիւնը։ Այս մասին երկար խօսք ընել հարկ չէ։

Դ. Վանայ երկրին հիմակու խաղաղ և հանգիստ վիճակը, քանի որ կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը՝ այն կողմերը գտնուած ապրատամբները նուաճեցան, որոնց անդադար աւարառութիւններէն և հարստահարութիւններէն մեծ նեղութիւն կը կրէր երկրին ժողովուրդը և մանաւորապէս հայերը՝ որ մեծագոյն մասամբ գեղացի և երկրագործ ըլլալով, աւարառուներուն յափշտակութեանցը և բռնութեանցը զոհ եղողները գրեթէ միշտ անոնք էին։

Աւելորդ է ըսել, թէ կայսերական լուսաւորեալ բարեխնամութիւնը՝ իւր ժողովրդեան հանգստութեան ու բարօրութեանը համար ունեցած անդուլ խնամքը՝ հաճութիւն կը տեսնէ այս տեսակ օգտաւէտ ձեռնարկութիւնները իւր երկրին մէջ, և անշուշտ իր բարձր և հզօր աջին հովանաւորութեամբը ձեռնտու կ'ըլլայ անոր յաջողութեանը։

Ասոնք են ահա այս ընկերութեան յաջողելուն յոյս տուող յայտնի և ծանուցեալ հանգամանքները։ Բայց ասոնցմէ զատ ուրիշ երեք ամենահարկաւոր հանգամանքներ ալ կան, որ ամեն ձեռնարկութեանց յաջողելուն էական պայմաններն են, և են խոհեմութիւն, քանք և յարատեւութիւն։ Ընկերութեան յարգի հիմնադիրներն այս երեք գլխաւոր պայմանները սրտի մտօք կատարելու ուխտ ըրած են, և այս ուխտին կատարմանն ալ անկասկածելի երաշխաւորութիւնք մեծարգոյ Սարգսեան Հայրապետ և Մահտեսի Շարան աղաներուն պատկառելի անուանքը, որոց ազգասիրութիւնը, խոհեմութիւնը, գործունէութիւնը և ուրիշ գովելի բարեմասնութիւնները շատերուն ծանօթ են։

Այս պայմաններով ընկերութեան յաջողելուն վրայ մենք կատարելապէս համոզուած ըլլալով, նախ՝ մեր վանեցի եղբարքը կը հրաւիրենք այս ընկերութեան բաժանորդ գրուելու, որ իրենց երկրին համար բարօրութեան աղբիւր մը պիտի ըլլայ, և ապա առհասարակ մեր բարեսէր ազգայինները կը յորդորենք այս տեսակ օգտաւէտ ընկերութիւններ ամեն տեղ հաստատելու, որոնք Եւրոպայի ազգայ հարստութեանը պատճառ եղած են։

Սեբաստիոյ Սենեքերիմեան Ընկերութեան յարգի անդամները մեզի կը ծանուցանեն, թէ Ընկերութիւնը բաժանորդներուն թիւը 290 հոգւոյ հասեր է, որոնք 580 բաժին գրուած են իւրաքանչիւր բաժինը 12½ ղուշ. տարեկով ընկերութեան տարեկան եկամտից գումարը առ այժմ եղեր է 7250 ղուռուշ։

Սկսեց զատ ընկերութիւնը արժան կը համարի լրագրոյս միջոցաւ ծանուցանելու, որ ընկերութեան խոյհրդական անդամներէն երեքը, արգոյ Պալիկ աղա Տ. Պապեան, Խաչիկ աղա Իրուտեան և Մելքոն աղա Զուխասզեան՝ իրենց հայրենիքը դառնալու պատճառաւ պաշտօնէ հրաժարեցան և ասոնց տեղը ընտրուեցան արգոյ Խաչատուր աղա Տ. Պապեան. Խաչատուր աղա Թաշճեան և Պապիկ աղա Զուխասզեան։

– Հետեւեալ նամակը Օմիւռնիոյ մէջ գտնուած մեր յարգի բաժանորդաց մեծագոյն մասին ստիպելովը կը պարտաւորինք հրատարակելու։

Այս նամակը, ինչպէս որ մեր յարգի ընթերցողները պիտի տեսնեն, Օմիւռնիոյ հանրաւոր կամ կենդանի Սիւնեաց՝ ընկերութեան վրայօք՝ լրագրոյս 3—54 թուոյն մէջ Յ. Ս. ստորագրութեամբ Օմիւռնիայէն գրուած նամակի մը դէմ Նոյեան Աղանի լրագրին ըրած խորհրդածութիւնե-

բոն պատասխան գրուած է։ Յուսալի է, որ տասնակ ազգօգուտ նպատակաւ վիճաբանութիւն մը՝ փոխանակ առանց կրից և հանդարտ ոգւով ըմբնդալու, օրինաւոր տահմանէն դուրս կ'ելլէ և անձնականի կը փոխուի 'ի գայթակղութիւն բարեմիտ հասարակութեան։ Սակայն երկու կողման ալ խոհեմութեանը և արդարասիրութեանը վրայ վստահ ըլլալով, կը յուսանք որ իրրեւ ազգակից եղբայր և մէկ մէկու քաղաքակից՝ մանաւանդ իրրեւ պատուաւոր և ազգասէր անձինք՝ այս դիմբաղդ ընկերութեան պատճառաւ ծագած վէճը պատշաճ քաղաքավարութեամբ, չափաւորութեամբ ու խաղաղասէր հեղութեամբ լմնցնելու կաշխատին, որով և ազգային լրագիրներն ալ անվայել կռիւներու և դիմախօսութիւններու ասպարէզ ըլլալու տխուր հարկէն ազատ կը մնան։

" Արժանապատիւ Խմբագիր Մոսէս պատուական լրագրոյ։

» Թէպէտ և տրամաբանութիւն ըսուած դիտութիւնը մարդկային մտաց ընդհանուր յատկութիւններուն համեմատ հաստատուած ըլլալով՝ մէկ և ճշմարիտ արհեստ մը կը սեպուի, բայց և այնպէս գլխնուած են նաեւ այնպիսի մասնաւոր խելաց տէր մարդիկ, որոնք հնարեցին և դեռ կը հնարեն մասնաւոր տրամաբանութիւններ իրրեւ իրենց մտաւոր և բարոյական յատկութիւններուն մէկ վայելուչ յիշատակարան մը։ այսպէս ալ զարմանալի չէ որ մեր օրերումն ալ տեսնուին այնպիսի անձնասէր և շահախնդիր անձինք։ որոնք իրենց սեպհական օգուտը՝ պրպէս թէ ընդհանուր ազգինը՝ և իրենց անձնասիրութիւնը որպէս թէ ազգասիրութիւն քարոզելու փաւաւոր պաշտօնը յանձնառու եղած ըլլան։

Հայոց բարեմիտ հասարակութիւնը քանի մը ամիսէ 'ի վեր Արտաւոյտ Աբարարեան, Նոյեան Աղաւնի, և Զեր յարգոյ տէր, 'պատուական Մոսէս օրագրաց միջոցաւը հրատարակուած յօդուածներէն արդէն քաջ և լաւին վերահասու եղած է Սիւնեաց ընկերութեան հանգամանացը, որն որ 1841 թուին ծնած և դեռ բաւական չզարգացած՝ 1845 թուին Խմբոր պատահած հրկիզութեան պատճառաւը իր կենդանութիւնաւ իրօք կորնչուց, թէ և Նոյեան Աղաւնոյ յարգոյ հրատարակիչներուն 47 թերթին մէջ եթէ նայելու ըլլաք՝ դեռ կենդանի պիտի կարծեք զայն, որուն մարմինը անտարակոյս երկնային մթնոլորտին մէջը հարկաւ պիտի հրեւակայեք, քան զի մեր քաղաքին մէջ չի տեսնուիր, և հոգին՝ որ է ընկերութեան 35·000 ղուռուշ դրամագլուխը՝ իրրեւ վիրացեալ էակ մը մեզի նման մեղաւոր և անարժան անձինքներու անտեսանելի գոլով՝ թաւի թէ կապրի մի ն յարգի ճշմարտասէր գանձապետին և պատասխանին դատմանցը և երեւակայութեանցը մէջ։ որոնք պանծալի ազգասիրութեամբ մը լեցուած՝ ուզեն տպրիլ 'ի վեր ընկերութեան դրամագլուխը՝ ազգին համար իրրեւ մեռեալ՝ և իրենց համար իրրեւ կենդանի կը պահէն և գործ կածեն, և որչափ այսպէս է, ով որ այն դրամը կամ անոր հաշիւը պահանջելու ըլլայ՝ երկուա տկող պիտի սեպուի, և կամ Նոյեան Աղաւնոյ յարգի հրատարակիչներուն ըսածին պէս՝ " Սիւնեաց ընկերութեան խափանմանը համար փափաք և ջանք (ընող)։ » Թող յիշեալ լրագրին յարգի խմբագիրները իրենց իմանալի ազգասիրութեան քաղցր խաղերովը զմայլին, և թող պարզամիտ ազգայիններնուս ճարտասան քարոզչի մը և ճարտար փաստաբանի խրատներ և յորդորակներ գրեն ու պատեն, բայց կ'աղաչեմ որ ազնիկ միտք առնեն, թէ ճշմարտութիւնը միշտ և ամէն ժամանակ ճշմարտութիւն է, և իրաւունքը միշտ իրաւունք է, ասոնց հակառակներն ալ 'ի հարկէ իրենց պէս են։ Ըսել կ'ուզեմ, թէ Իզմիրաւորելի հասարակութեանը մէջ ամենեւին փափաքող մը չի կայ Սիւնեաց ընկերութեան խափանմանը։ թէ նախանձաւոր ընկերութեան (որովհետեւ անունը կայ ինքը չի կայ) անդամոցը մէջ երկպառակութիւն կամ կողմնակցութիւն չի կայ, ինչպէս յարգի հրատարակիչները կ'սահեցնեն։ թէ ընկերութեան խորհրդական և պատուոյ անդամներուն մեծագոյն մասը ցրուած են արդէն Եւրոպա, Կոստանդնուպոլիս (որոնցմէ մէկն ալ Նոյեան Աղաւնոյ յարգի խմբագիրն է) և այլն։ թէ ասոնց տեղը ուրիշ տարիներ 'ի վեր և ոչ մէկը նոր ընտրուած չէ։ թէ ընկերութիւնը չունի հիմակ ոչ նախագահ, ոչ գործղութիւն, ոչ տեսան, ոչ ժողով դրամոց և ոչ բաշխումն (բայց 'ի չքնչին ինչ ծախուց) և ոչ՝ որ ինչ կենդանի էակի մը ընելիքներ սեպուած են։ ահա ասոնց համար է որ կը պնդենք թէ՝ ապա ուրեմն ընկերութիւնն ալ դադարած է։

Արդ՝ այս ամէն պարագաները պատկառելի ակնածութեամբ Նոյեան Աղաւնոյ յարգի հրատարակիչներուն ծանուցանելով, խնդարհաբար կը հարցնեմ, թէ երբոր Զմիւռնիոյ գերապատիւ առաջնորդին ներկայութեանը երեք ամիս առաջ Նոյն քաղաքին ազգիս պատուաւոր երեւելիներէն՝ և կարծուած ընկերութեան հոն գտնուած անդամներէն ազգային բարեկարգութեան համար ժողովք կողմուած ժամանակը, խօսքին կարգը յիշեալ ընկերութեանը և անոր դրամագլուխին գալով՝ միաբան հաւանութեամբ նոյն ընկերութեան դադարած ըլլալը տոմարդրութեամբ կը հաստատուի, և կը տնօրինուի որ ընկերութեան գանձապետը կրկին հրաւիրուի, հաշիւը տեսնուի, և ուրկցած ապահը Մ'սրպէտն դպրոցանը յանձնուի՝ նոյն ընկերութեան կանոնացը համաձայն, և երբոր գանձապետը և պարտապանը չեն գար՝ հաշիւը չեն տար և ստակն ալ չեն յանձներ որոն որ արժանն է։ և իրենց ազգականներովը մեզի տեղ կ'ելլեն ու կը հրատարակեն ասոր անոր։ թէ Սիւնեաց ընկերութիւնը կենդանի է և այն և այն։ որպէս զի քանի մը տարի ալ այս պատճառով այն ստակը քովիրենն մնայ։ կը հարցնեմ խնդարհաբար Նոյեան Աղաւնոյ յարգոյ հրատարակիչներուն։ թող ըսեն անաչառութեամբ։ թէ հոս անդամոց կողմանէ երկպառակութիւն կամ կուսակցութիւն կայ մի։ գանձապետն հաշիւ չի տալով՝ և պարտապանը ընկերութեան դրամագլուխը ազգային ժողովքին և գերապատիւ առաջնորդին չի յանձնելովը Սիւնեաց ընկերութիւնը կենդանի կ'ըլլայ։ թող ըսեն։ թէ արդեօք աւելի ապահով չէր ըլլար՝ նախ ստակը յետս առնել և ազգային մնուկը գընել, կամ անով անշարժ ստացուածք մը գնել, քան թէ մասնաւոր անձի մը քով թողուլ, որն որ միշտ վտանգաւոր է։

Ի վերջ բանից։ թէպէտ և վայելուչ էր քանի մը խօսք ալ իրրեւ պատասխանի ազնուական վրէժխնդրութեան մը Նոյեան Աղաւնոյ արդոյ հրատարակիչներուն մեր անձնական պատուոյն դէմ բրած վշտացուցիչ նախատանացը դէմ խօսելու։ բայց մեր քրիստոնէավայել անդիշաչարութիւնը կ'ստիպէ մեզ այս պարագայիս մէջ աւելի վեհանձնական լռութեամբ մը իրենց բարեկրթութեան օրինակ տալու քան թէ բանակռուութեամբ։

Կ'աղաչեմ՝ արդոյ հրատարակիչ։ որ 'ի սէր ճշմարտութեան բարեհաճիք այս յօդուածը ձեր բարեհամբաւ լրագրին մէջցուցը մերաղնեայ պատուելի հասարակութեան հաղորդելու։

Զմիւռնիա 1853 Դեկտեմբեր 6 Յ. Մ.

Սուրբ Սահակեան բարեհամբաւ վարժարանը՝ Սամաթիոյ վերջին բաղմաղէտ հրկիզութենէն 'ի վեր իւր ծախուցը կողմանէ նեղութեան մէջ ինալով, բարեսէր հասարակութեան ձեռնտուութեանը դիմելու պարտաւորուած ըլլալը կը յայտնէ հետեւեալ շրջաբերական գրովը, որ ամէն ազգասիրաց ուշադրութեանը արժանի համարելով լրագրոյս մէջ կը հրատարակենք։

Ովքառաքինասէր ժողովուրդք։ թէ որ մեր զաւակը և մեր ազգը, որ մեր զաւակացը ժողովն է, սիրել առաջին պարտքերնիս է, և անանց կրօնական վարժութեանը և աշխարհիս վրայ բարի երջանիկ ապրելնուն համար հոգ տանիլը մեզի յանձնուած է, ապա պարտաւորելիք անանց տարիքը մեծնալու առնը այս կրթութիւնները տանալու համար դալոց խրկելը և անանց ծախքը հոգալ։ և որովհետեւ Սամաթիոյ վիճակիս մէջ Ս. Սահակեան վարժարանս այս ինը տարի 'ի վեր իւր գիրկը ժողվեալ ուսանողաց թէ կրօնական և թէ աշխարհագէտ տեղեկութիւնները ուսուցանելի գտարած չէ։ որով և իրաւամբ ազգիս յարգանքը ստացած է։ բայց ծախուցը կողմանէ ամէն ժամանակ նեղութիւն կրելով՝ մեծապէս դժուարութիւն կուտար ամենուն։ որովհետեւ բարերարաց առատաձեռնութեանը ամէն տուն ծանրութիւն ալ չի տուիր։ վասն որոյ միաբան խորհրդով և հաճութեամբ տնօրինեցաւ։ որ գանձանակ մը սահմանուի։ ուր ամէն բարեսէր և քրիստոնեայ եղբայր իր յօժարութեամբը ամիսը քան կամ քառասուն փարա նուիրէ առաջիկայ 1853 տարւոյս յունուարէն ըսկսեալ՝ 'ի պայծառութիւն դպրոցիս։ և այս ազգասիրութեան նպէրը 'ի փաւս Նկեղեցւոյն Աստուծոյ ընդունելի ըլլալով։ դպրոցս կը պարտաւորի իր բարեբարաց բանին և գործոյն յաջողութեանը։ և նոցին ինքնեցեալց հոգւոյն համար յաւուրկ պաշտօն մատուցանել առ Աստուած ամէն ամսագլխոյն առաջիկայ կիւրակէն։ ապա ձեր ազգասիրութեան տուրքը ձեր բարեպաշտութեանն ալ նշան համարելով կը պարտաւորիք։ որ ասանկ բարեպաշտական թեթեւ օգնութենէ։ ամիսը քան կամ քառասուն փարա չի խնայէք։ այլ բարեյօժար կամքով դպրոցին պայծառութեանը ջանք ընէք։ և ազգասէր գթով օգնական ըլլաք տառապեալ վարժարանիս։

1853 Յունուար 1 Սամաթիա։

ԹԱՂԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամսոյս 4 ին կայսերական հրամանաւ՝

Լուսուֆ Ռէմիլ էֆէնտին Շքոդրայի կառավարիչ Օսման փաշային դըբան գործակալ (գաբուլ քէհեասը) անուանեցաւ։

Թերիայի (Հալէպ) նախկին համարակալ (սէֆթէրտար) Խայիֆ էֆէնտին Եդեսիայի (Ուրֆա) գլխահարկաց վերատեսուչ անուանեցաւ։

Թրաբզանի գլխահարկաց նախկին վերատեսուչ Ֆէրիտ էֆէնտին Թերիայի համարակալ և նոյն գաւառին բարեկարգութեան ժողովոյն նախագահ անուանեցաւ։

Դարձեալ շաբաթ օրը՝

Տրապիզանի նախկին կառավարիչ Վասիֆ փաշան Աբարայոյ բանակին ըսպարապետ անուանեցաւ փոխանակ Մէհէմմէտ փաշային։

— Տեղւոյս Գաղղիական Յոռնալ լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

« Քանի մը օրէ 'ի վեր զանազան լուրեր կը պտըտին մայրաքաղաքիս մէջ որպէս թէ Գարասասղի մէջ պատերազմող կայսերական զօրքերը մեծ վնասներ կրած ըլլան։

" Այս լուրերը, որ Թէսաղոնիկէի վերջին շոգենաւին գալէն 'ի վեր աւելի տարածուիլ սկսան, բոլորովին անհիմն են։ Առաջ Թէսաղոնիկէի մէջ տարածուեր են անկից ալ հոս եկեր են։ Բայց նոյն իսկ Թէսաղոնիկէէն ամ սոյս 4 ին մեր առած տեղեկութիւններուն նայելով կրնանք հաւատարմացընել, որ ոչ Թէսաղոնիկէի և ոչ Մանասթիրի մէջ այս ճախորդ զրոյցները հաստատող արժանահաւատ լուր մը եկած չէ։ »

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԼԻԱ։ Նախընթաց թերթով ըսեր էինք, որ Փարիզի քաղաքական ատեանը 600·000 ֆրանք արժողութեամբ ագամանդեայ մանեակ մը պիտի ընծայէ նոր կայսերուհւոյն։

Կայսերուհին այս բանը իմանալով հետեւեալ նամակը գրեց քաղաքական ժողովին։

" Պ. Քաղաքապետ.

» Մեծ բերկրութեամբ լսեցի Փարիզի քաղաքական ատեանին ըրած վեհանձնական որոշմունքը, որով իր համակրական գոհունակութիւնը կը յայտնէ կայսեր ինձի հետ ամուսնանալուն համար։ Այսու ամենայնիւ ծանր կուգայ ինձի, որ ամուսնութեանս ժամանակը Փարիզ քաղաքին առաջին հրապարակական գործը ըլլայ իմ անունս մեծ ծախք մը ընել.

" Ներեցէք ինձի, որ այդ նուէրը ընդունիմ, որչափ և հաճոյական ըլլայ ինձի համար։ Աւելի ուրախ կ'ընէք զիս, թէ որ ինձի զարդ գնելու համար պատրաստուած գումարը ողորմութեան գործածէք։ Այս կը փափաքիմ, որ իմ ամուսնութիւնս նոր բեռ մը աւելցընելու առիթ չըլլայ այս երկրին, որ իմ հայրենիքս է այսուհետեւ։ Իմ մի միայն բաղձանքս՝ Գաղղիոյ ժողովրդեան ապառաջին ուրախութեան հաղորդելն է։

Զ. Փոռնիա 1853 Դեկտեմբեր 6 Յ. Մ.

Գրաչանի գլխահարկաց նախկին վերատեսուչ Ֆէրիտ էֆէնտին Թերիայի համարակալ և նոյն գաւառին բարեկարգութեան ժողովոյն նախագահ անուանեցաւ։

Դարձեալ շաբաթ օրը՝

Տրապիզանի նախկին կառավարիչ Վասիֆ փաշան Աբարայոյ բանակին ըսպարապետ անուանեցաւ փոխանակ Մէհէմմէտ փաշային։

— Տեղւոյս Գաղղիական Յոռնալ լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

« Քանի մը օրէ 'ի վեր զանազան լուրեր կը պտըտին մայրաքաղաքիս մէջ որպէս թէ Գարասասղի մէջ պատերազմող կայսերական զօրքերը մեծ վնասներ կրած ըլլան։

" Այս լուրերը, որ Թէսաղոնիկէի վերջին շոգենաւին գալէն 'ի վեր աւելի տարածուիլ սկսան, բոլորովին անհիմն են։ Առաջ Թէսաղոնիկէի մէջ տարածուեր են անկից ալ հոս եկեր են։ Բայց նոյն իսկ Թէսաղոնիկէէն ամ սոյս 4 ին մեր առած տեղեկութիւններուն նայելով կրնանք հաւատարմացընել, որ ոչ Թէսաղոնիկէի և ոչ Մանասթիրի մէջ այս ճախորդ զրոյցները հաստատող արժանահաւատ լուր մը եկած չէ։ »

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԼԻԱ։ Նախընթաց թերթով ըսեր էինք, որ Փարիզի քաղաքական ատեանը 600·000 ֆրանք արժողութեամբ ագամանդեայ մանեակ մը պիտի ընծայէ նոր կայսերուհւոյն։

Կայսերուհին այս բանը իմանալով հետեւեալ նամակը գրեց քաղաքական ժողովին։

" Պ. Քաղաքապետ.

» Մեծ բերկրութեամբ լսեցի Փարիզի քաղաքական ատեանին ըրած վեհանձնական որոշմունքը, որով իր համակրական գոհունակութիւնը կը յայտնէ կայսեր ինձի հետ ամուսնանալուն համար։ Այսու ամենայնիւ ծանր կուգայ ինձի, որ ամուսնութեանս ժամանակը Փարիզ քաղաքին առաջին հրապարակական գործը ըլլայ իմ անունս մեծ ծախք մը ընել.

" Ներեցէք ինձի, որ այդ նուէրը ընդունիմ, որչափ և հաճոյական ըլլայ ինձի համար։ Աւելի ուրախ կ'ընէք զիս, թէ որ ինձի զարդ գնելու համար պատրաստուած գումարը ողորմութեան գործածէք։ Այս կը փափաքիմ, որ իմ ամուսնութիւնս նոր բեռ մը աւելցընելու առիթ չըլլայ այս երկրին, որ իմ հայրենիքս է այսուհետեւ։ Իմ մի միայն բաղձանքս՝ Գաղղիոյ ժողովրդեան

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՐՍՆՑՈՒ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՕՂԵՐԸ ԿԱՄ ՏՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅՕՔ ԽՐԱՏՆԵՐ

Շարունակութիւն տես թիւ 4-5 = 54-55

Գանք հիմա քու ընելիք մասնաւոր գործքերուդ. կին մը իր երկանը վրայ ունեցած սէրը պէտք է որ անոնց մէջ աւելի յայտնի կերպովը ցուցնէ, որովհետեւ իր բարեկամ կատարեալ սիրող մարդը՝ անշուշտ անոր բաներուն ալ այսինքն՝ անոր պատուոյն ու օգտին ալ հոգ կը տանի ու կը խնամէ. ուրեմն մինչեւ հիմայ ինչ բան որ երկանդ սիրոյն վրայ խօսեցայ նէ, աւելի դուն անոր անձին վրայօք հասկցիր։ Հիմայ ալ խօսքերնիս իրերուն (շէյ) դարձնելով, արդեօք օգտակարին մի աւելի նայելու է, համեմատին մի՝ ասոր վրայ վճիռ տալը շատ դժար բան է. բայց անոնց երկուքն ալ աս կեանքին աչքերն են. առանց մէկին՝ մէկալը աղէկ մը առաջնորդութիւն չի կրնալ ընելը աղէկ մը մարդ մէջ հաստատելէն ետեւ, նայէ որ անոնց երկուքն ալ իրարու հետ առնտնկ մը միաբանեւ, որ քեզի ինչ բաներ ալ պատահին, ոչ համեստութեանդ վնաս մը տեսնես և ոչ ալ փնտուած օգուտդ քեզի ամօթ մը գայ. անոր համար ոսկին՝ արծաթը՝ գոհարները և անոնց նման զարդերէն կարողութեանդ ձեռք տուածին չափ քու և երկանդ պատուոյն համար գործածէ. բայց թէ որ պարտքի տակ խնալով արծթէ անօթ մը գործածես, կամ ծանրագին կերպաս (խումաշ) մը հագնելու ըլլաս, անիկայ պատուոյ տեղ՝ ձեր երկուքին ալ նախատինք կ'ըլլայ։ Աւելորդ խօսելով խօսելով մինչեւ ասոր եկանք հասանք, ասիկայ աղէկ մը հասկնալու համար գիտցիր, որ գերդաստանի մը մայր եղողները՝ իրենց զարդերուն վրայօք երկու կերպով կը սխալին. մէկ կէսը՝ սուղ կտաւներով ու զարդերով չափէ աւելի մտուկնին կը լեցնեն ու ասանկով իրենց ընտանեացը պէտքերը հոգալու ստակը՝ իրենց ունայնութեանը կը վատնեն. մէկ կէսն ալ՝ բաներնին գործերնին ինքզինքնին զարդարելը կ'ընեն, որ անոնք ալ թէ պէտ առաջիններուն պէս էրիկներնուն աղքատնալուն պատճառ չեն ըլլար, բայց որովհետեւ անոնք մարդ են, աղէկ մը կը տաղտկացնեն ու կը պաղեցնեն։

Քիչ մ'ալ նախանձ կընիկներուն վրայ խօսինք, որ կէս ժամ երեսնին առանց ներկի չեն նստիր. անանկ կնիկներուն միտքը՝ ան ներկերով ինքզինքնին էրիկներնուն հաճեցնելու տալն է ըսողն ու հաւատացողը իրենք չունի. ինչպէս, այն կնիկներուն ան սառանութիւով էրիկներնին խաբելը ամենեւին ճշմարիտ սիրոյ համար չէ։ Դուն ալ աղէկ գիտես՝ որ խաբեբայ բառերով սուտ մէկ բանը՝ իրաւի տեղ կընցնել ուզելուն խաբեբայութիւն կ'ըսեն. բայց անանկ կնիկներուն իրենց ընական դէմքը գարշելի ներկերով ծածկելով գեղեցկանալ ուզելնին կը կարծեմ որ խաբեբայութիւններուն ամենէն գէշն է. ու չարութիւնը զրուցելէն ընելը որչափ մեղք է նէ, ան ալ այնչափ աւելի վատութիւն է։ Ուրեմն մտմտա մէյ մը, թէ անանկ կնկան մը բռնած ճամբան որչափ մեծ չարութիւն է ու որչափ ալ պատժոյ կամ նախատանաց արժան բան է. բայց սա կայ որ, երբեմն ասանկ կնիկներուն ըրածը իրենց ոգիութենէն ըլլալը կը հասկցուի ու մարդ բարկութիւնը կը մոռնայ վրանին խնդալ կ'սկսի։ Այս իմ օրովս անանկ կնիկ մը գիտեմ որ մեռնելու հիւանդ էր. բայց անմիտները խաբածին պէս՝ դուցէ իր հիւանդութիւնն ալ ներկով խաբելու յոյս ընելով, իր մեռնելու հիւանդ ըլլալը կը մոռնար, ու այցելութեան (վիզիթա) երթալու կնկան մը պէս կը նստէր երեսները կարմիրներով կը ներկէր։ Հիմա, աղջիկս, միտքովդ անցիր ասանկ կնիկ մը բեր որ մահուան անկողնին ինկած ըլլալով ոսկորէն ու մորթէն ուրիշ բան չունենայ, ու երեսները մէյմէկ վարդ բացուածի պէս՝ կասկարմիր ըլլայ. մտմտա մէյ մը ինչ սուկալի դէմք կ'ըլլայ այն կնկանը դէմքը։ Ասանկ կնկան մը

սերը և յարգը կայսեր հետ վայելել է։ «Կաղաչեմ ձեզի, Պարոն քաղաքապետ, որ իմ շնորհակալութիւնս յայտնէք ձեր տաճանին, և ձեզի համար ունեցած զգացմանս անկեղծութիւնը ընդունիք։

Լ՝օթէնի, Թէպոյի Կոմսուհի։

Այս նամակին վրայ, քաղաքական տեսանը, վճռեց, որ կայսերուհւոյն դիտաւորութեանցը համաձայն 600,000 ֆրանքով դպրոց մը հիմնեն, ուր աղջկունք արուեստական կրթութիւն առնելով դուրս եկած տեղեանին պատշաճ կերպով ապրուստ գտնեն։ Այս դպրոցը կայսերուհւոյն անուանը պիտի նուիրուի և անոր պաշտպանութեանը տակը պիտի ըլլայ։

— Նաբոլէոն Գ. կայսեր ամուսնութիւնը եւրոպական լրագրաց զանազան խորհրդածութիւններու նիւթ եղաւ, բայց ամենքն ալ կայսեր նպաստաւոր են. մանաւանդ Սպանիոյ լրագիրները և ասոր պատճառը յայտնի է։ Մադրիտի մէջ կը խօսուի, թէ Իզապէլա Բ. Սպանիոյ թագուհին ծանրագին դոհարներով զարդարուած կայսերական փառաւոր թագ մը պիտի խրկէ Լ՝օթէնի կայսերուհւոյն իբր հարսանեաց ընծայ։

Նաբոլէոն Գ. կայսրը ուզեց, որ իւր հարսանեաց հանդէսին համար եղած ծախքերը իւր անձնական գանձէն վճարուին։

ԱՆԴՂԻԱ։ Լ՝ոնտրա 17/29 յունուար։

Մ՝ոնիթոր Ա՝ֆրիքայէր կը ծանուցանէ, թէ Ա՝նգղիոյ զօրաց թիւը 12,000 հոգիի չափ պիտի աւելնայ ամեն կերպ պարարտութեամբ։ Զօրաց գունդերը պիտի կրկնապատկին, և դուրս իրը կուած կամ գաղթական երկիրները պահպանող զօրաց գունդերուն պիտի հաւասարին ամեն կերպով։

Լ՝որդ Ռ՝ան Ընսըլ կ՝ըսէր զօրաւոր միջոցներ գտնելու սեւ դերիներուն առուծախքը բոլորովին ջնջելու, որ դեռ կը շարունակեն Հավանայի վաճառականները։

Ծովային կառավարութիւնը՝ Լ՝որդ Ռ՝ան Ընսըլի տուած տեղեկութեանց համեմատ քանի մը թեթեւաշարժ նաւեր խրկեց Բուպայի կողմերը, որպէս զի այս առեւտուրը դադարեցնեն։

— Ա՝նգղիական Մ՝օրնինգ Փոսթ լրագիրը հետեւեալ լուրը կուտայ։

«Կը լսենք թէ Լեաբլիֆի դերակոմը (Ալթրամֆօրա Բանենկ՝) Տերբիի կոմսին պաշտօնէ հրաժարուած ժամանակը՝ Բ. Դրան քովանեցած դեսպանութեան պաշտօնը ձգելու մտօք հրաժարականը տուաւ Իսպրահանի կոմսին. բայց ապաչէցին իրեն, որ չի հրաժարի այս պաշտօնէն, որուն մէջ իւր նշանաւոր հանճարովը այնչափ մեծամեծ ծառայութիւններ ըրաւ Ա՝նգղիոյ, և կը յուսացուի, որ իր դիտաւորութիւնը փոխելու կը հաճի։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Ա՝ուգսպուրկի Կազէթ լրագիրը՝ Բրուսիոյ տէրութեան պաշտօնէից Նախագահ Պ. Մանթէօֆէլի մէկ նամակը կը հրատարակէ Փարիզ նստող Բրուսիոյ դեսպանին գրուած, որուն մէջ Լ՝ուի Նաբոլէոնի կայսր ըլլալուն վրայ նոյն յայտարարութիւնները կը տեսնենք, որն որ Ա՝սարիոյ կառավարութիւնը ըրած է իւր Փարիզ նստող դեսպանին։

— Նախընթաց թերթով ծանուցինք, որ Ռուսի կառավարութիւնը 40 միլիոն արծաթ բուպլի (քարպօն) փոխ առեր է Հարիւրին 4½ շահով։

Կը լսենք, թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնն ալ 20 միլիոն թալէր (իբր 640 հազար քսակ) փոխ առեր է անուանի Ռոչիլտ դերդատանէն։

ՍՊԱՆԻԱ։ Մադրիտի մէջ սիրտերը հանգարտ չեն։ Կառավարութեան դպչելու խօսքեր ընող կամ սիրալ լուրեր տրատարակող լրագիրները շարունակ կը բռնուին։ Երկու օրուան մէջ չորս լրագիր բռնուեցան զանազան տեսակէ։

Նէրքին գործոց պաշտօնեան ալ ջրջաբերական մը հանեց գաւառաց կուսակալներուն, որ կառավարութիւնը դիտաւորուածը վրայօք ժողովրդեան կարծիքը ծռելու, սիրտերուն մէջ վախ ձգելու և այս ապօրինաւոր միջոցներով յառաջիկայ ընտրութիւններուն վրայ ազդեցութիւն ընելու համար։ Սուտ ու սիրալ լուրեր հաղորդողները օրինաց համաձայն պատժեն առանց ակնառութեան. և կը ծանուցանէ մանգամայն, թէ կառավարութիւնը սահմանադրական ազատութեանց դպչելու դիտաւորութիւններէն բոլորովին հեռու է, բայց հաստատութեամբ միտքը դրած է, երկրին խաղաղութիւնը ապահովցնելու և օրինաց պարտաւորութիւնները ճանչցնելու համար ամեն հնարաւոր միջոցներով աշխատելու։

ԻՏԱԼԻԱ։ Պարմանիայի տէրութիւն ծերակոյտը՝ դերեաց առուծախքը խափանելու համար հատատակեալ օրինաց վերջին յօդուածը չորս օր վիճաբանութենէ ետեւ ընդունեց։ Դերեաց առուծախքը խափանելու օրէնքը նոր չէ Պարմանիայի տէրութեանմէջ։ 1818 ին Վ՝իքթոր Էմմանուէլ թագաւորը դերեաց առուծախքը արգիլեր էր իր հպատակներուն։ 1829 ին հաստատուած օրինաց հրաման եղած էր նաւապետներուն, որ սև դերի չառնեն իրենց նաւերուն մէջ՝ բայց միայն ազատելու համար։ Այս օրինաց դէմ ընողները՝ հինգէն տասն և հինգ տարի նաւերու մէջ աշխատելու և 1,000 էն մինչեւ 24,000 ֆրանք տուգանք տալու կը դատապարտուէին։ Երբոր Դաղղիոյ և Ա՝նգղիոյ տէրութիւնները 1831 ին և 1833ին դաշնադրութիւն ըրին մէջերնին այս անարդ առուտուրը խափանելու, Պարտենիայի կառավարութիւնն ալ փութացաւ անոնց աղնիւ օրինակին հետեւելու և 1834 ին անոնց դաշնադրութեանը մասնակից եղաւ։ Բայց յանցանաց տեսակը, չափը, պատժոյն ատիճանը և այս յանցանքները դատելու տեսանը որոշուած չէր։

Այս պարապը լեցնելու համար է որ վերոյիշեալ յօդուածը առաջարկուեցաւ, և օրէնքը ամբողջ ընդունուեցաւ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ։ Պոմպայէն յունուար 13 թուով եկած լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Ա՝նգլոսաքսոնի կուսակալը հրովարտակաւ վճռեր է, որ Պիրմաններուն ձեռքէն առնուած Ռեկուի դաւառը Ա՝նգղիոյ տէրութեան երկիր է այսուհետեւ։ Ֆրէյր հրամանատարն ալ այս նոր դատուին կառավարիչ անուաներ է։ Յիշեալ հրովարտակը կը ծանուցանէ նաեւ, որ եթէ Ա՝վսի թագաւորը՝ առ չի բարեկամական յարաբերութիւնները նորէն չի հաստատէ Ա՝նգղիոյ տէրութեան հետ և Ռեկուի դաւառը խռովելու ելլէ, անգղիական կառավարութիւնը պատերազմաւ վրէժ պիտի առնէ անկից, ինքը և իր ազգատոհմը թագաւորութենէ պիտի զրկուին և աքսորուին։ Ա՝ռ հասարակ կը կարծուի, որ Ա՝վսի թագաւորն այսուհետեւ խոհեմութիւնը ձեռք առնելով, իր հզօր դրացին զրգռելու առիթներէն կ՝զգուշանայ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա՝նցեալ երեքշաբթի՝ մարաջախտի տեղակալ Լ՝էնինկէնի կոմսը՝ Ա՝սարիոյ գործակատար Պ. Բէչէլի հետ Զբաղանի կայսերական պալատը գնաց վերջին հրաժարականը մատուցանելու օգոստափառ Իշխանալին։ Պալատը հասած ժամանակը իւր ատենագրին արժանի զինուորական պատիւներ եղան իրեն։ Դեսպանաց ներկայացուցիչ Բեռամիլ պէյը և կայսերական դիւանին թարգման Նուրէտտին պէյը զինքը դիմաւորեցին և առին հրաւիրեցաց սրահը տարին, ուր արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ֆուատ էֆէնտին պատշաճ մեծարանաց զինքը պատուեց։ Քանի մը վայրկեան հոն նստելէն ետեւ, Լ՝էնինկէնի կոմսը՝ իւր ուղեկիցներուն հետ Ֆուատ էֆէնտին առաջնորդութեամբը օգոստափառ Իշխանալին ներկայացաւ, և երկու տէրութեանց մէջ՝ ի կախ մնացած խնդիրներուն յաջողութեամբ լուծուելուն վրայօք տաճնաբանութիւն մը ըրաւ։ Օգոստափառ Իշխանալը ազնիւ խօսքերով պատասխանեց այս տեսնուբանութեան և մեծ մարդասիրութիւնցուցաց Լ՝էնինկէնի կոմսին, որ պալատէն ելլելէն ետքը Բարձրագոյն Դուռը և պատերազմի պաշտօնատունը գընաց բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին, արտաքին գործոց և պատերազմի պաշտօնեաներուն հետ տեսնուելու, և ամենքն ալ նշանաւոր մեծարանաց զինքը պատուեցին։

Այս այցելութիւնները ընելէն ետքը, իրիկուան ժամը 11 ին տաճնները մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Բ՝ուսֆիլ-ջաղենտաւ, որուն ճամբայ ելած տեսնը նաւահանգստին մէջ տարտղ տուրքարիական պիտիքը հրաժարական թնդանօթներ արձակեց, որուն անմիջապէս պատասխանեցին Թոփհանէի թնդանօթները։

— Պարսկաստանէն ամսոյս 4 ին եկած լուրերով կ՝իմանանք, որ Ճամի Միրզա Ա՝հմէտ խանը ճամբայ ելեր է Կ. Պոլիս գալու, ուր լիակատար իշխանութեամբ դեսպանութեան պաշտօն պիտի վարէ։

— Վ՝իէննայի մէջ Օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Մանասէն, որ քանի մը օր առաջ պաշտօնով Կ. Պոլիս եկեր էր, կիրակի օրը Թրիէստի ճամբով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ կրկին Վ՝իէննա դառնալու համար։

— Ա՝նցեալ հինգշաբթի իրիկուն ժամը 3 ին միջոցները սաստիկ փոթորիկ մը ելելով մայրաքաղաքիս նաւահանգստին մէջ, Իրատիէ կամուրջին Դալաթիոյ կողմը գտնուած ծայրը տեղէն խախտեց և գրամ ժողովներուն տեղակը կործանելով դէպի նաւահանգիստին ներսի կողմը քշեց։ Նմանապէս նաւահանգստին մէջի ամեն նաւերն ալ իրենց խարիսխներովը մեկ տեղ հոլին բռնութենէն քշուեցան և իրարու զարնուեցան. այսու ամենայնիւ մեծ վնաս մը կամ դժբաղդութիւն մը չի պատահեցաւ։ Այս փոթորիկը մինչեւ առտու տեւեց։ Հետեւեալ առաւօտուն բարձրապատիւ մեծ ծովակալը կանուխ կամուրջը երթալով հրաման ըրաւ, որ շուտով զանիկա

այն վիճակին մէջ ըլլալով՝ ան ըրած ունայնութեանը նայելն ու խնդալը կարելի է որ անգթութիւն համարուի։ Բայց ինչպէս որ ամեն օր կը տեսնենք կոր, հիմա քիթն ու բերանը իրար անցած եօթանասուն տարեկան ներկեալ զառամեալ (ցնորած) մը տեսնենք նէ, մուխով սեւցած սև պատի մը աղտոտ գոյնը թեւեւ բուռի (պատանա) մը տակէ երեւցածին պէս, ծերութեան տգեղ նշանները յայտնի կ՝երեւնան, հիմայ անանկ ճիւաղ մը տեսնողը՝ չկրնար թէ ինչ կ՝ընէ, ան կնիկը կ՝ատէ մի վրան կը խնդայ մի։ Աղջիկը, անոնք մէկդի, ամեն մարդ թող իւր ուզածը ընէ, բայց դուն ուրիշները քու վրադ չի խնդացնելու համար, դուն նայէ որ աղնուական կնիկներուն շատին երեսներն ու անունը աղտոտող այն ներկերուն տեղը՝ խելք ու աղեկութիւն գործածես, ու խոհեմութիւնով՝ ողջախոհութիւնով՝ արդարութիւնով՝ համբերութիւնով՝ գութով և ասոնց նման զարդերով հոգիդ զարդարես, որ ամեն հասակիդ մէջ անուանդ գեղեցիկ պահեն. անանկ որ, մէկը անուանդ լսած ժամանակը՝ մեծ պատուով ու սիրով անիկայ մտիկ ընէ։

Դանք հիմա նորէն մեր առջի սկսած խօսքերնուս. ուրավհետեւ մարդ որչափ գայք (մալ) որչափ եկամուտ ունենայ, չի խնայելէն ետեւ չի գիմանար կ՝սպառի. ուստի ասանկ տիկին եղողին մեծ պատիւն է որ կրցածին չափ ծախքէ փախչի։ Թէպէտ, ամեն մարդ պէտք է որ խնայող ըլլայ, բայց ասիկա մանաւանդ կանանց կը վայելէ և գիտես թէ՝ ի բնէ աղ աս առաքինութիւնը անոնց տրուած է, բայց այսու ամենայնիւ աւելորդ բաներ շատ ունին որ չընելը գովելի է։ Ուրեմն նայէ որ տունը կերակուրով ու գործքով գրեթէ հաւասարապէս լեցնես, ու մէկը՝ մէկալով բարեխառնես, անանկ որ մէջի եղողները ոչ գատարկութեան երես տեսնեն և ոչ անօթութեան։ Դատարկ նստիլը՝ որ մարդը կը հոգատացնէ, քիչի հանդստութիւն մի սեպէր, հապա բաւական ուտելը քու հանդստութիւնդ թող ըլլայ. ու ընտանեացդ վրան ունեցած իշխանութիւնդ՝ միայն անոր իր գործքերէն ու իր աշխատութիւններէն պէտք է որ ճանչցուի, և ոչ թէ զանոնք անօթի պահելդ որ մեծ վատութիւն է ու շատ ալ անարժան բան։ Տան տիկին եղողը՝ նաեւ իր ընտանեացը մէջէն հիւանդ եղողներուն վրայ գթալով շատ ալ հոգ պիտի ունենայ վրանին. աս բարեգործութիւնէն իր ծառաներուն անգամ կարելիոյ սեպուելով՝ իրեն մեծ պատիւ գալէն զատ, անոնց ծառայութիւնն ալ կը թեթեւնայ, ու իրենց վերաբերեալ գործքերուն մէջ իրենց տիրոջմէն օրինակ առնելով հաւատարիմ կը գտնուին։

Այս հիմա ծառայի ու աղնոյ գործքերուն վրայ խօսիլ սկսելուս, կարելի է կը յուսամ որ անոնց թիւին, սեռին (ճշնս) ու տարիքներնուն վրայ ալ մէկիկ մէկիկ պիտի խօսիմ. բայց ասոնք երկանդ կամ անոր ծնողացը կը թողում, որ երկնեդ եռեւ անոնց ալ մեծ յարդ ու պատիւ պիտի ընես, ու խօսքերնին ալ օրէնքի տեղ պիտի բռնես։ Ուստի ինչ բան որ ես խորհրդով քենէ պահեցի, անոնք ժամանակին մէկիկ մէկիկ քեզի պիտի հասկցնեն. որովհետեւ անոնք միշտ շէնքով շնորհքով մեծցած մարդիկ են։ ուստի կրնանք շատ վստահութեամբ կարծել թէ

տեղը բերին ու Նորոգեն, որպէս զի օգոստափառ Ինքնակալը մշկիթեն եւ լեռէն ետեւ կամուրջէն անցած ժամանակը շինուած գտնայ, և միանգամայն հասարակաց անցուդարձը չի խանգարի։

— Ընդեալ երկուշաբթի կէս օրին Պէյօղլու Ռուսաց հիւպատոսարանին քովի փողոցին մէջ հրդեհ պատահեցաւ, բայց օդին հանդարտութիւնը և ամեն կողմանէ հասած բաղմութիւնը ջանքերը մեծապէս օգնեցին այրած տանը ետեւի փայտաշէն տուները աղատելու։

Հրդեհին ձայնը լսուելուն պէս, գաղղիական Այյլէօ շոգենաւին հրամանատարը խումբ մը գաղղիացի նաւաստիներու գլուխն անցած օգնութիւն դիմեց և հրդեհին առաջքն առնելու մեծ նպաստ ըրաւ։

— Հետեւեալ օրը Աքսարայէն վեր Հէքիմ օղլու Ալի փաշա ըսուած թաղին մէջ հրդեհ մը պատահելով կէս ժամու մէջ առաջքն առնուեցաւ։

— Երիւ հրդեհ մին ալ ուրբաթ գիշեր ժամը եօթնին տունները պատահեցաւ Սուլթան Մէհէմմէտի մզկիթին մօտ Սարը Կիւէլ ըսուած թաղին մէջ և հոն ալ մեծ տուն մը այրեցաւ։

— Երկուշաբթի օրն ալ Շէհիր էմինի ըսուած թաղը կէս օրուան միջոցները հրդեհ պատահելով տուն մը այրեցաւ։

— Ընդեալ շաբթու շնորհքով հագուած մարդ մը Պէյօղլու Պայիակ էշէ մէսի ըսուած փողոցին մէջ յոյն քահանայի մը տունը գնաց ըսելով, թէ քանի մը աշակերտ պիտի տանի իրեն, որ ուսմունք սորվին, որովհետեւ քահանան վարժապետութիւն կ'ընէր։ Ուստի պէտք եղած պայմանները քահանային հետ ընելէն ետքը, երեք չորս օրէն ետեւ այս մարդը հետը իւր բարեկամներէն մէկը տարաւ քահանային տունը, որ քանի մը տղաք ունի, կ'ըսէր, դպրոց դնելու։ Քահանան, որ այն միջոցին միայնակ էր, զանոնք ներս հրամցուց և մարդասիրաբար մեծարեց։ Այս մարդիկը ներս մտնելնուն պէս չիշ մը գինի և պտուղներ ցուցին անոր և առաջարկեցին որ խմէ։ Քահանան հրաժարեցաւ, ըսելով թէ բնաւ գինի չի խմեր։ միւսները սաք կոխելով ստիպեցին որ գաւաթ մը խլմէ։ Քահանան գաւաթը բերանին դպցուց ու տեսնելով որ լեղի գինի մըն է, դարձեալ մերժեց։ Ամենը պիտի խմես, ըսին անոր դաշոյն (դանա) մը ցուցնելով, չէ նէ քեզ կը մեռցնենք։ Խեղճ քահանան վախէն աղաղակեց ու մարեցաւ։ Չարագործներն առանց ժամանակ կորսնցնելու շուտ մը ձեռքնուն եկածը ժողվեցին ու ձգեցին փախան։ Բայց տանը բնակիչներէն մէկը խեղճ քահանային ձայնը լսելով վազեց տեսչութեան իմացուց, որ բանը իմանալով չարագործներուն ետեւէն ինկաւ և վերջապէս երկուշաբթի իրիկուն անոնց մէկը այսինքն առաջնորդը ձեռք ձգեց, որ իսկոյն տեսչութեան դուռը խրկուեցաւ։

— Հինգշաբթի իրիկուն ալ Պէշիքթաշի մէջ Լիրքրուսմի մը վաճառականի մը տունը մտաւ սանդուղքով, որ մօտերը շինութիւն ըլլալով անկէց առեր է, և տանը մէջ գտնուած դրամ, ծանրագին հագուստներ ու զարդեր ամենքն ալ ժողվեց մեծ ծրար մը ընաւ տանը վերի գտիկոնին պատուհանէն վար իջաւ այնպիսի ճարպիկութեամբ, որ տանը բնակիչներէն մէկն ալ չի կրցաւ իմանալ ու Տօլմա Պաղչէսիէն Պէյօղլու ելաւ։ Սակայն Զաքամիսի մօտ տեսչութեան զինուորները զինքը բռնեցին Պալթա Սարայ տարին, ուր Նասիպ փաշային դէմ ելնելով՝ ըսաւ, թէ պառաւ կին մը այն ծրարը իրեն տուաւ, որ Տօլմա Պաղչէսիէն վեր հանէ, բայց ճամբան կինը կորսնցուցեր էր և շատ փնտռելէն ու չի գտնելէն ետքը վախնալով, որ չըլլայ թէ զինքը գող կարծեն Պալթա Սարայ կուգար որ այն ծրարը փաշային յանձնէ, բայց Զաքամիսի մօտ զինքը դարձուցեր էին։ Այնք ըսելով իւր անմեղութիւնը հաստատելու կ'աշխատէր և այս սըխալմունքին համար կուլար։ Բայց փաշան այս անմեղ մարդուն վրան գլուխը քննել տալով, գուլպաներուն մէջէն մեծ գումար մը թղթադրամ ելաւ, որ գողերէն վախնալուն հոն պահեր էր, կ'ըսէր, և վրայէն ալ գոհարեղէն զարդեր գտնուեցան, որոնց ուսկից ձեռքն անցած ըլլալը չի կրնալով հաստատել, վերջապէս պարտաւորեցաւ իրեն գողութիւնը խոստովանելու և իսկոյն տեսչութեան դուռը խրկուեցաւ։

— Ընդեալները անկարգ կոչկին վրայով կարճ ծանօթութիւն մը տուինք, հիմայ ալ կ'իմացնենք որ այս կոչկին դիւտը ամեն կերպով կատարելագործուած է։ Այս գիւտին հնարողն է Նըշանեան հաճի Կարապետ հանճարեղ արհեստաւորը, որ Թիւրքիոյ խանին դիմացը դուրսը խանութ բացած է, և ամեն տեսակ ոտնամաններ կը շինէ։

Այս ոտնամանները հասարակ ոտնամաններէն սա հեռաւորութեամբ կերպ օգտակար հանգամանքներովը կը տարբերին, այսինքն՝

Ա. Ընկար պիտի ըլլայ ու միշտ ոտքի վրայ պարտող մարդու մը համար վեց ամիս պիտի դիմանայ։

Բ. Հասարակ ոտնամաններէն աւելի պիտի ըլլայ։

Գ. Ամենուին խնայութիւն չի պիտի առնէ։

Զուրին համար ալ յատկապէս երեւելի վարպետ կօշիկակար մը էրբուռնաւած, որով շինուած ոտնամանները շատ բարեձեւ պիտի ըլլան։ Ուստի յիշեալ ոտնամաններուն վրայ այս օգտաւէտ հանգամանքները անթերի գտնուելով, կը յուսանք որ ամեն մարդ գոնէ իւր օգտին համար անոնցմէ առնէ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՇԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պէլճիքայի և Տաճկաստանի մէջ առեւտրական յարաբերութիւնները մանանակի մը՝ վեր աւելնալու վրայ ըլլալով, անոնց վրայօք տեղեկութիւն մը տալը անօգուտ չըլլար։

Պէլճիքայէն մայրաքաղաքս մտած վաճառքներուն գումարը ճշդիւ գլուխը դժուար է, որովհետեւ այս երկրէն Տաճկաստան խրկուած ամեն վաճառքները ուղղակի հոս չեն իջար։ Մինակ ծանր կշռաղուս տեղ բռնող վաճառքները՝ ինչպէս շաքար, բեւեռ, երկաթ, տպակի, խահուէ եայլն, Անվէռի նաւահանգիստէն շիտակ հոս կը խրկուին։ Իսկ ձեռագործի վերաբերեալ վաճառքները, ինչպէս չուխա, բամբակեղէն, կտաւ, զէնք, մանած եայլն, մեծ մասամբ Պիէնայի, Թրիէստի և Մարսիլիայի ճամբով և մէկ մասն ալ անգլիական շոգենաւերով Օմիւռնիա և Կ. Պոլիս կուգան։ Մանկով շատ դժուար է այս եկած վաճառքներուն բուն արժէքը որոշել։

Այսու ամենայնիւ տեղւոյս գաղղիական Յառաջադիմը 1852 ին Անվէռէն ուղղակի Կ. Պոլին առագաստանաւով եկած ապրանքներուն վրայօք քիչ շատ տեղեկութիւն ժողվեր կը հրատարակէ, ուսկից մենք ալ այս տեղեկութիւնները կը քաղենք։

1852 ին Անվէռի ճամբով 34 առագաստանաւ հասան Կ. Պոլիս, որոնց մէկ քանին զանազան նաւահանգիստներ հանդիպեր են։

Այս նաւերուն մէկ քանիին վաճառքները ճամբան վնաս կրած ըլլալով, հանուռաստաւ կարգադրութեանց համաձայն միայնակ անոնց արժողութեան ճիշդ յայտարարութիւնը եղած է։ Այս յայտարարութիւններուն հետ 15 նաւու նաւուղէքը գիտցուած ըլլալով, գլխաւոր վաճառքներուն ցուցակին համեմատ այս 15 նաւերուն բերած ապրանքին արժէքն էր միջին հաշուով 6·500·000 ղուռուշ։ Ուստի այս հաշուին վրայ հիմնելով, կրնայ ըսուիլ թէ 1852 ին Անվէռէն Կ. Պոլիս եկող 34 նաւերուն բերած ապրանաց արժէքը 15 միլիոն ղուռուշի չափ էր։

Վերոյիշեալ 15 նաւերուն բերած գլխաւոր վաճառքներն են, ապակի, երկաթ, սպիտակաղեղ (իւսդիպէտ) բեւեռ մեծ և փոքր, շաքար և խահուէ։

Ասոնցմէ զատ յիշեալ նաւերը բերեր են նաեւ զէնք, մեքենայ, պղինձ, զինք, տրկղ, կապարեայ խողովակ, երկաթեղէնք, չուխա, բուրդ դերձանէ և բամբակէ գործուած զանազան կտաւներ, մանուած բամբակ, թուղթ, մորթ, ներկ, ծխախոտայ գլանակ (սիկառ), ընդեղէնի սդի (ժընիէվա), հուպլան*, վայրի կաղամբի (քօղլա) իւղ եայլն։ Ասոնց արժէքը վերոյիշեալ 6·500·00 ին մէջն է։ Իսկ այն չուխաները, բրդեղէնները, բամբակեղէնները և ուրիշ զարդի վերաբերեալ ապրանքները որ 1852 ին շոգենաւով կամ փոխադրութեամբ մայրաքաղաքս եկած են, 4 միլիոն ղուռուշ կը հաշուեն, որով Պէլճիքայէն մայրաքաղաքս եկած վաճառքներուն արժողութեան գումարը կ'ըլլայ 19 միլիոն ղուռուշ։

Այսն տարին Պէլճիքայէն 7 առագաստանաւով Օմիւռնիա տարուած ապրանքներուն արժողութեան գումարն եղեր է 2·000·000 ղուռուշ։ Իսկ զատ Թրիէստի, Մարսիլիայի և Անգլիոյ շոգենաւերով Օմիւռնիա տարուած ապրանքներն ալ 2·000·000 ղուռուշ հաշուելով, Պէլճիքայէն Օմիւռնիա տարուած ապրանաց գումարը կ'ըլլայ 4·000·000 ղուռուշ, հետեւաբար Կ. Պոլսոյ և Օմիւռնիոյ հետ Պէլճիքայի բրած առեւտրոյն ընդհանուր գումարը կ'ըլլայ 23 միլիոն ղուռուշ կամ 46 հազար քսակ։

ԲԱՐՈՅԱՆ ԱՌԱԾՆԵՐ

Աղջիկ մը իր երկանը տանը մէջ բոլորովքը՝ իր ծնողացը տանը մէջ ինչ ըլլալէն կը գուշակուի։

Կնկան մը համար պէտք է որ առաքինութիւնը սրտին մէջ բնակի, համեստութիւնը ճակտին վրայ, քաղցրութիւնը շրթունքէն վազէ ու աչքերուն ձեւերը զարդարէ։

Խնայութիւնը մեծ եկամուտ մըն է։

* Խոտ մը, որ դարձ ջուր շինելու կը գործածուի։

ԽՄԲԱԳԻՐ = ՏՆՕՐԻՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՃԻԵԱՆ։

Կ. ՊՕԼԻՍ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ց. ՄՈՒՇԵՂԵՏԻՍԵԱՆ

լու համար աւելի զգաշ կենալու է։ Հիմայ աղէկ հասկցար, որ քեզի վերաբերեալ բաներուն ամեն մէկին վրայ երկար բարակ քեզի բան խօսիլը իմ պարտքս չէ։ Իմ քեզի սորվեցնելիքս՝ քու ընտանեացդ կատարելութեանը վերաբերեալ ճամբաներն են։ Պարզապարհանները՝ գերելիք կատարեն դեռ չի ներկած ու վրան բան չի նկարած՝ իւզով անիկա ապէկ մը կ'օծեն։ հիմայ իմ գործս ալ ամեն օրուան տուած խրատներովս՝ քու սիրտդ շինելն է։ որ ան պատկերհանները պէս դուն ալ ամենքանէ առաջգացած տեղիդ մարդացը սովորութիւնները ապէկ մը հասկնաս։ և աս բանը քեզի համար շատ դիւրին է, ինչու որ դուն դեռ պզտիկ ըլլալդ՝ շատ դիւրաւ կրնաս քու սովորութիւնդ վերդ փոխել ու անոնց տեղը ուրիշները առնել։ կամ դեռ չի պատուաստուելու (աշ ընել) չափ մեծցած չըլլալուդ, կը յուսամ, որ տուած խրատներս քու մտաղաշ սրտիդ ազդելով անպտուղ չի պիտի մնան։ ինչու որ, եթէ չեմ սխալիր, դուն աս օրուան օրս տասն և հինգ տարու ես, և ան ալ անանկ հասակ մըն է, որ պարկեշտ մեծցած կնիկները՝ մինչեւ այն ժամանակը աշխարհի վերաբերեալ բաներէն շատ բան լսած տեսած չեն ըլլար։ բայց եթէ ուզեն կրնան սորվիլ, ըստ որումառիթ շատ կայ սորվելու։ ուրեմն ես միայն քեզի պարտք եղածները ըսելու նայելով, գիտցած ըլլաս կ'ըսեմ, որ թէպէտ երիկներնուն հնազանդիլը՝ կնիկներուն քով շատ հաղւագիւտ ու գեղեցիկ առաքինութիւն մըն է, բայց ինձի կուգայ թէ կնկան մը յարգը աւելի իր տանը կառավարութեանը մէջ կը հասկցուի, երբոր մէջի եղողներուն ոչ մէկին գործը մէկալին հետ չի շփոթելով՝ ամեն մէկուները զատ զատ իրենց կը ցուցնէ, ու առնոնք անթերի կատարելու զանոնք կը յարդարէ։ Տանտիկին եղողը այս խելացի կարգը չէ թէ միայն իր տանը մէջ եղողներուն հետ պիտի պահէ, հապա տանը ստացուածքն ալ անանկ տեղն ի տեղը պիտի շարէ, որ պէտք եղած ժամանակը՝ ամենը իր որոշեալ տեղէն գիւրաւ մը առնէ գործածէ, ինչու որ, ուտուելու բաները՝ հանգերձները ու տանը կարասիները (էշեայ) հարկաւ մէկ տեղ չեն դներ, ամենը մէկ մէկ զատ տեղ կը դընեն։ ու անոնցմէ ալ որն որ շատ պիտի գործածուինէ, անոր ալ տեղը պէտք է որ զատ ըլլայ։ Այս ըսած կարգս պահելու համար, գիտեմ որ տանը շէնքն ալ յարմար պէտք է որ ըլլայ ու բաւական ալ սենեակներ պիտի ունենայ (որ կարծեմ քու երթալիք տունդ ալ անանկ է), բայց ինչպէս որ շատ անգամ ապեղ մարմնի մը մէջ զարմանալի հանճարներ (հիւներ) ծածկուած կը գտնուին, տանանկ ալ տանը տէրը խելացի մարդ ըլլալն եաւ, տունը որչափ դեշ շինուած ըլլայ։ գեղեցիկ ու խնհեմ կարգով մը անիկա կրնայ ուղղակ կառավարուիլ։ Անանկ պզտի տեղի մը մէջ շատ բան մէկէն կարգով դնելու անխոնջելի հոգը՝ Վենեսիկի Օգոստացի վաճառականի մը քով տեսայ։ Այս մարդը իր վաճառատանը մէջ իր քաղաքի կուսակցէներէն շատ կատար վաճառքներ ունէր, գրասեղան ունէր, կերպ կերպ նուագարաններ ունէր, ջրի ման ունէր, վառարան ունէր, նաբընջի ու լիմանի ծառեր ունէր, որ պարտէզի նման իր սենեակը զարդարեր էին, ու անոնցմէ զատ ուշնաւական ու հարուստ կերպով ապրող տան մը որչափ գործիք ու կարասի պէտք էին նէ, ամենն ալ ան վաճառատանը մէջ ունէր։ Բայց ամենէն զարմանալին ու գովելին ան էր, որ՝ սենեակին չորս կողմը թէպէտ իր կարասիներովը ու վաճառքներովը լեցուցեր էր, բայց առաջին անգամին անանկ հարեւանցի նայելը բաւական է, սենեակին գեղեցկութեանը համար շարուած սուակ զարդերէն ուրիշ բան չէր տեսնուեր։ Իրաւ որ որչափ ժամանակ Վենեսիկի մէջ կեցայ նէ, ես ան մարդուն իր տանը կարգին վրայ ունեցած հոգեն մեծ ու զարմանալի բան չի տեսայ, որ նայած ժամանակս ինձի զարմանութիւն մը տալէն զատ՝ անիկա միտքս մընար նէ, անկէ ետեւ ինձի օգուտ ընելու ալ յոյս մը կուտար։ Պիպի շարունակի։